Mapes de Patrimoni Cultural

Diputació Barcelona

Tines de l'Escudelleta

El Pont de Vilomara i Rocafort

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Vall del Flequer

Coordenades:

Latitud:	41.7003
Longitud:	1.90467
UTM Est (X):	408862
UTM Nord (Y):	4617081

Classificació

Número de fitxa	08182 - 223
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Conjunt arquitectònic
Estil / època:	Modern Contemporani Popular
Segle	XVIII-XIX
Estat de conservació	Bo
Notes de conservació:	Restaurades pel Consorci de les Valls del Montcau amb la col·laboració del Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac. Es va fer una intervenció al 2005 i una segona al 2007. El projecte va ser redactat per Geosilva Projectes SL i va ser finançat per la Diputació de Barcelona i l'Ajuntament de El Pont de Vilomara i Rocafort.
Protecció	Legal
Tipus de protecció:	BCIN
Europea – Atributs inspire:	National Monument Record – Agricultura
Observacions protecció:	BCIN com a Zona d'Interès Etnològic (DOGC 7642, de 14 de juny de 2018)
Data aprovació:	dt., 12/06/2018 - 12:00
Número inventari Generalitat i altres inventaris	Sí (IPA36256)
Accés	Fàcil

Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	08181A002000260000OE
Autoria de la fitxa	Jordi Montlló Bolart
Data de registre de la fitxa:	dv., 10/08/2018 - 02:00

Descripció

Està format per 11 tines de planta circular i un total de set barraques. La part inferior de l'edifici que conté els cups de les tines és feta de pedra i morter de calç i tenen l'interior recobert de cairons vermells. La part superior dels murs, per sobre de la boca del cup, són fets amb pedra sense material d'unió, on es localitzen les entrades de les tines que s'obren a llevant. Sobre els murs s'estén el voladís, realitzat amb pedres més planes on descansa la coberta de cúpula feta amb el mètode d'aproximació de filades, sobre la que s'estén una capa de sorra i pedruscall. Observant el conjunt per les portes d'entrada a les tines, descriurem les edificacions d'esquerra a dreta. El primer grup (A) és format per 4 tines situades en filera. Les entrades d'aquestes donen al mateix camí i els brocs dels dipòsits queden protegits per les tres barraques que formen part d'aquest grup. Les tines 1 i 2 tenen la peculiaritat de tenir l'entrada al dipòsit i sortida dels brocs a la mateixa vertical. Això és perquè la coberta de la barraca, on trobem els brocs, queda al mateix nivell que el terreny que permet l'accés a les entrades d'aquestes tines. La tina número 1 té una única llinda, de 135 cm de llargada per 40 cm d'amplada i 16 cm de gruix, la porta és de forma rectangular. La tina 2 té una llinda de 140 x 40 x 15 cm, la porta és també rectangular i havia perdut part de la coberta dels murs superiors que van ser reconstruïts en les tasques de rehabilitació. La tina núm. 3 té dues llindes, una exterior de dimensions 135 x 37 x 17 cm i una d'interior. La porta té forma arrodonida ja que a mida que creix en alçada les filades per a la confecció dels muntants es van aproximant. L'accés es realitza per sobre de la coberta de la barraca, igual que les anteriors tines. Té un amagatall i sota la cúpula s'observa un tronc encastat horitzontalment en el que si lligaven les cordes emprades per agafar-se durant la trepitjada del raïm. El broc queda protegit per una barraca construïda en la seva part posterior. La tina núm. 4 té accés a l'entrada mitjançant una rampa feta de pedra i coberta amb sorra. Té dues llindes, una exterior de dimensions 135 x 37 x 14 cm i una d'interior i, sota la cúpula s'hi observa un tronc encastat horitzontal per lligar la corda. A 20 metres trobem el conjunt B de 6 tines. Les tres primeres tenen l'accés directe des del camí i les tres darreres des de l'interior d'una barraca comuna. Les tines 5 i la 6 tenen l'accés per sobre de la coberta de la barraca que protegeix els brocs. Amb una única llinda de 140 x 44 x 11 cm, per a la primera i una de 160 x 33 x 20 cm, per a la segona. La tina núm. 7 també té una sola llinda de 110 x 60 x 14 cm. La sortida del broc està situada al nord-est de la mateixa, a l'interior d'una petita construcció que la protegeix conjuntament amb el de la tina número 8. Presenta les restes d'una frontissa a un dels muntants d'accés i a l'interior hi veiem un amagatall, una finestreta i un tronc encastat sota la cúpula. Les portes d'accés a les tres darreres tines esmentades són de forma rectangular. Les tres següents tines tenen l'accés dins d'una barraca comuna. Les tines número 8, 9, i 10 tenen una única llinda de dimensions 140 x 50 x 14 cm, 120 x 50 x 14 i 125 x 40 x 14 respectivament. Les tres presenten una finestreta i la darrera tina, a més, té un amagatall, i conserva el tronc encastat sota la llosa que tanca la cúpula. La distancia que presenten entre les llindes i les lloses que cobreixen la cúpula és molt petita. A 11 m d'aquest grup hi ha la darrera tina del conjunt (C), que es troba aïllada de la resta de la construcció. El seu accés es fa pel mateix camí i el broc de sortida és protegit per la seva pròpia barraca. Té una única llinda de dimensions 160 x 60 x 18 cm, l'entrada és de forma rectangular i presenta les restes de les frontisses.

Observacions:

Prendrem la carretera BV-1224 que va del Pont de Vilomara a Rocafort, poc abans d'arribar al Km 4 trobarem un trencall a mà dreta que va cap a Ca n'Oristrell i a Cal Flequer. Agafarem el camí a Cal

Flequer, el qual segueix el torrent que duu el mateix nom. Durant el trajecte passarem les tines del Bleda. A uns 2,2 Km observarem al peu del torrent, aquest important conjunt de tines. Per arribar-hi, continuem pel camí fins trobar a pocs metres un trencall a mà dreta que baixa el torrent. Baixem per aquest i tot seguit contemplarem aquest grup.

Història

El Bages està organitzat a l'entorn d'un pla central d'entre 200-300m d'altitud tancat per un seguit de serralades; concretament la serralada de Sant Llorenç del Munt marca un territori muntanyós que domina les anomenades Valls del Montcau, un espai excepcional i singular en el qual una geografia difícil es barreja amb els testimonis d'una intensa activitat humana. Es tracta d'un territori emmarcat en el Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac, que comparteix espai amb els municipis de Talamanca, Mura, El Pont de Vilomara i Rocafort, Navarcles i Sant Fruitós de Bages. Els tres primers municipis destaquen per concentrar un important nombre de tines enmig de les vinyes. La importància del cultiu de la vinya es fa evident, fonamentalment, en la presència de tines a totes les cases i també enmig de les vinyes. La tradició vitivinícola al Bages ha marcat les diferents etapes històriques així com l'evolució dels municipis de la zona, des del segle XI fins el XIX. Al segle XIV són moltes les referències de tines i folladors al costat de les bótes a quasi totes les cases i cellers de la zona, i la tina apareix per primera vegada a documents a la zona del Bages durant el segle XIV. A partir del segle XVI i XVII comencen a generalitzar-se les tines excavades a la roca, amb els dos recipients: un per xafar el raïm i altre per abocar-hi el most i la brisa perquè fermentés; però finalment es va acabar construint un tipus de tina que podia fer la mateixa funció en un únic recipient afegint el brescat, una graella de posts de fusta recolzades a la boca que permetien xafar el fruit i contenir el líquid extret a la inferior. El recipient fonamental per a l'elaboració del vi a partir del segle XVII, fou la tina, de forma circular o quadrada, construïda amb pedra en sec i morter de calç, amb l'interior impermeabilitzat amb cairons envernissats de color vermellós. Cronològicament, les tines excavades a la roca daten de l'edat mitjana, mentre que les folrades amb cairons envernissats es van fer a partir del segle XVII (Ballbé, 1993). L'apogeu de la vinya al segle XVIII obliga a construir més tines a l'exterior de les cases, probablement utilitzades per parcers, mentre que les interiors de les cases eren dels amos. L'expansió dels segles XVIII i XIX es dóna quan la fil·loxera afectà les vinyes franceses el 1863, i la demanda de vins catalans augmentà. Però a partir de 1892, començà a afectar la nostra zona. Tot i què es plantaren algunes vinyes amb peu americà, que va mantenir el conreu de la vinya fins a la industrialització, no tornaria a ser mai més un conreu important, abandonant-se progressivament les feixes.

Bibliografia

Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. Departament de Cultura. Generalitat de Catalunya. CORTÉS ELÍA, MARÍA DEL AGUA (2017) Inventari de les tines de les Valls del Montcau. Pla Director de les tines a peu de Vinya. Diputació de Barcelona, Ajuntaments de El Pont de Vilomara i Rocafort, Talamanca i Mura. AA. VV. (2005). Tines a les Valls del Montcau. Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac. Consorci de les Valls del Montcau. Col. Llibres de la Muntanya, 11. Farell Editors, Sant Vicenç de Castellet. BALLBÉ i BOADA, Miquel (1993). Tines al mig de les vinyes a la comarca del Bages. Quaderns del Centre d'Estudis del Bages, núm. 6. Projecte d'Adequació a l'ús públic de l'entorn i els accessos de les tines de pedra seca. Geosilva Projectes SL. 2007. Projecte "ADEQUACIÓ A L'ÚS PÚBLIC DE L'ENTORN I ELS ACCESSOS DE LES TINES DE PEDRA SECA" a càrrec de l'empresa CIPO al 2008.